

УКРАЇНСЬКА

ПРЕСОВА

СЛУЖБА

ВИДАННЯ ГОЛОВНОЇ РЕДАКЦІЇ.

Ч. 6.

17 лютого 1941 р.

БОЛЬШЕВИЗМ І НАЦІОНАЛЬНЕ ПИТАННЯ.

II.

Безперервне наростання місянської тенденції з особливою силою виявилось в московській літературі й відбивається на цілому її розвитку аж до сучасності. Духове наставлення - "Москва - Третій Рим" - просякає творчість Пушкіна, Аксакова, Тютчева, Данілевського, Достоевського та багатьох інших. Аксаков сформулював його таким твердженням: "Московська історія має значення всесвітньої сповіді. Вона може читатися, як життя святих/!/"... Навіть у останній передреволюційній добі, коли вже виразно відчувалося наближення кризи московської культури, і її позначав упадочний декаданс, навіть і тоді формула Достоевського стимулювала творчість московських письменників. Символіст Андрей Бєлий, який полонив у ті часи вже соціально розложеною й духово надломану московську суспільність, проголошував ув екстазі:

"Росія, Росія, Росія,
Міся грядучого дня!"

Дореволюційна генерація московських письменників, уже опинившись у бурю революції, не переставала жити старою ідейною спадщиною. Серед спричиненої революцією катастрофи старого укладу московської культури, А. Блок усе ж знаходив надхнення на вірші, в яких яскраво відзеркалювалася класична нота місянізму. Блок відчував, що за назверхньою ломною старих форм, унутрішня суть московської духовості та її цілеспрямованість залишається й у большевизмі. І він не помилився!

Політика - це в значній мірі функція духового укладу якогось народу та його культури. Московська цілеспрямованість культурного процесу визначила також напрямні розвитку історіософії й суспільної думки Москви, що в політичному плані оформилася в імперіялістичний фактор. Місянсько-імперіялістична риса спільна для всіх філософських і політичних напрямків московського суспільства в усіх часах - "славянофілів" і народників, бакунінців і толстовців демократів і консерваторів, лібералів і монархістів, марксистів і "євразійців". Вона незмінно виявляється в концепціях Достоевського й Герцена, Чадаєва і Мілюкова, Леніна, Бердяєва й Керенського. Згаданий Чадаєв повчав: "Росія занадто велика й могутня, щоб провадити тільки національну політику. Її завдання в світі - це політика роду людського"... Історик Ключевський /дарма, що "поствий" ліберал/ твердив: "Росія - це велика колиця, де безнастанно вовтузиться й кричить світове майбутнє"...

Нам можуть сказати: але ж усе це вже в минулому! Годі ж думати, щоб тепер, коли історія розторошила стару імперську систему Москви й викинула її культуру на роздоріжжя кризи - отже щоб це й тепер її колишня спрямованість була актуальна й можлива! Та досить познайомитися з духовим і політичним наставленням московської еміграції, щоб переконатися, що воно залишається те саме, як своєрідне незмінне психопатологічне чи маніякальне явище. Беремо з видань представників московської еміграції кілька сентенцій, які свідчать, що вона продовжує жити старою духовою спадщиною. Ось вони:

"Час Росії настане!... Історія перед кінцем своїм не може не стати всею, точніше - всеземною... Центром землі між Заходом і Сходом буде Росія"...

"В світі сучасності стає все ясніший нерозривний зв'язок місянського процесу з Росією"...

"В підсвідомості московського народу лежить незломна віра в його місянське покликання"...

"Зміст місянства залежить у расі, що позначила себе "словом" /слов'яни/ а в народній мові означає себе несенням хреста /від "крестіянства", що в мові означає - селянство. Наша примітка./"

"Філософи й мислителі вловлюють світлий образ московського місянського

покликання...Поети й мистці відчують його серцем, перетворюють його у фарби й звуки...Нарід же наш здійснює повсякденний подвиг праці й віри...І недалекий час, коли справжнє обличчя московського народу засяє світові в усій його переможній і неповторній красі"...

"Місією Москви буде втягати в себе сімя майбутнього, провести його крізь війну всіх проти всіх, і дати початок новому дневі людства"...

Подібного роду сентенцій можна навести сотки й тисячі зо сторінок московських книжок і журналів на еміграції. І якюлись, так і тепер, ця місянистична тенденція в політичній проєкції конкретизується в імперіялістичні настрої. Ось кілька характерних цитат:

"Наша правда - це частина тієї загальної для всіх істини, що лежить у великій і багатогранній московській ідеї"...

"Грядучий день буде днем союзу народів /!/ держави московської...Цей союз матиме притягаючу силу для всіх /!/ - для України, Естонії, Литви, Латвії і т.д. Підставою цієї держави буде спільна для всіх історична ідея. Це ідея місянська, ідея вселюдська, ідея перетворення божої правди на землі. Окремі національні струмки - московський, український, грузинський і т.д. у своїй сукупності створять океан спільної російської культури"...

Це маячення й його хворобливі претенсійні візії характеризують наставлення всієї московської еміграції й усіх її керівників - Бурцева й Керенського, Струве, "великих князів" Романових і Мілюкова - дарма, що виходять вони часто з цілком різних ідеологічних концепцій і політичних програм. Згадані настрої московської еміграції тільки функція тих національно-духових і політичних процесів, що їх переходить тепер московський більшовизм у СРСР.

Московська еміграція доводить часто в міру потреби, що більшовизм і советський уряд не мають нічого спільного з майбутньою "національною Росією", яка - у відмінність до СРСР - стане "підставою європейського миру й порядку" ...Це нещирі заяви, і з них уже навчилася орієнтуватися значна частина світової opinio, для якої стає чимраз більше очевидним, що більшовизм і Росія /без огляду на її внутрішні режими/ - це тотожне явище, з однаковими прикметами деструктивізму, хаосу й хворобливих імперіялістичних тенденцій. І це глибока правда! Московська еміграція - це однаковий по суті з більшовизмом продукт із однаковими національними аспіраціями - хоч і розходиться з ним у соціальних питаннях. І ще зовсім недавно перед війною, у московських еміграційних виданнях різних політичних напрямків можна було читати такі симптоматичні заяви:

"Зараз у советській Росії творяться нові сили; революція, всупереч самій собі націоналізується...В випадку війни треба захищати Росію. Невже ж емігранти в таку хвилину опиняться в таборі ворогів і зрадників батьківщини? Ні - всі москалі підуть обороняти Росію!"...

Текст цей наводимо з відозви московських "націоналістів-максималістів" ...Або ось ще одна характерна формула того ж порядку:

"Треба здати собі справу, що ніякої третьої революції в Росії бути не може й не повинно бути!...Бо такою вже є реальна існуюча советська революція, що стихійно-підсвідомо виправляє процес російського національно-політичного розвитку. І не боротися треба з нею, а все далі її націоналізувати, націоналістично поглиблювати, використовувати її людей для національних і наднаціональних /!/ досягнень. Всі еміграційні /московські/ течії змагають до однієї цілі - до перетворення в життя Російської Історичної Ідеї! Солідарні вони й у тому, що ця ідея повинна проєктуватися на сучасну советську дійсність. Що ж торкається шляхів до цього, то це тільки низка варіантів програмово-тактичного характеру..."

І треба признати: московська еміграція справді "має очі, щоб бачити, і вуха, щоб чути" національну еволюцію советського режиму! Ідеологія й політика сталінізму ввійшла в гостро підкреслену фазу московського націоналізму. В "інтернаціональній" Москві - "родіна" офіційно проголошена священною, а московський нарід - "провідним народом пролетарської революції" ...Навколо цієї символіки советська влада творить культ обожування й галасливої національної гордості. Генезою цієї еволюції більшовизму був, по перше, його згаданий не-

розривний зв'язок із московською духовістю та її месіянстичною ідеєю, а по друге - внутрішні й зовнішні обставини, серед яких він опинився й які обумовлені банкрутством його первісної програмової концепції. Національна й великодержавна еволюція большевизму - це органічне явище, а роль советської влади в цій еволюції була спочатку скорше пасивна в тому розумінні, що вона під напором московської національної стихії не могла не відкрити шлюзів, які штучно здержували її в початковий період большевицької революції. А відкривши ці шлюзи - большевизм самий вріс у цю стихію, знайшовши в цьому властиво одинокі для себе оправдання в opinіi московських мас. Це неоспоримий факт, що коли сталінізм сьогодні ще тримається на поверхні, то насамперед завдяки своїй ролі "собирателя русских земель" і реалізатора старих ідей московського імперіялізму. А водночас, ця його роль ще більше посилює до нього ненависть серед поневолених народів ССРСР.

/Кінець буде/. Інк. М. Сціборський.

ЛИСТИ З БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ПЕКЛА.

Америк. "Свобода" публікує два листи з Советів, які дістав один українець з Вест Толіда. Один із цих листів звучить:

"Дорогий Вуйку! Довелось мені другі Великодні Свята святкувати не в дома, на рідній землі, тільки на чужині. Перші свята святкував я в польській тюрмі, куди мене запроторено на шість літ за приналежність до українських націоналістів, та за мої політичні погляди. Війна визволила мене з польської тюрми, щоб попасти в ще гіршу, большевицьку.

Большевики, як прийшли на наші землі, почали спадати на села та міста й арештувати тих, що сиділи за Польщі в тюрмі або в концентраційнім таборі. Їх націоналіст це найтяжчий ворог большевиків. Арештованих вивозять на Сибір, а багато розстрілюють. Я спочатку крився в дома, а далі по чужих хатах, а вкінці подався в світ. Большевики, ідучи в Галичину, обіцяли рай, свободу, добробут. За місяць уже показався той "рай". На селян наклали збіжені данини, крамниці поліквідували, товари з них повивозили в Росію, так, що в осені 1939 р. чоботи коштували 300 рублів і то важко було їх дістати. В той час сто кілограмів пшениці коштувало 25 рублів. Отже на одні чоботи треба було продати 12 кірців. От такий то большевицький рай. В урядах більша скількість чужинців. Українців дуже мало. Населення в страху, бо все під гострим приказом влади. В школі не вільно дітям молитись і вчитися релігії. Дітей змушують доносити на батьків, братів, сестер, коли хтось з них скаже щось проти большевиків. Похорону по звичаю християнським не вільно справляти. Менитися можна скільки разів хто хоче, аби тільки заплатив 50 рублів за "шлюб". З Галичини в останніх часах масово виселяють людей на Сибір і там змушують рубати ліси. При висилці розділюють дітей від матери чи жінку від чоловіка, як колись татари робили. На місце виселених спроваджують москалів. Дочекалась Галичина і вся Україна московсько-азійського режиму, такого, якого ще на світі не було!..

Другий лист в уривках звучить:

"Багато українців, які сиділи за Польщі в тюрмі, большевики арештували, розстріляли, або виселили на Сибір. Деякі повтікали і ховаються. Не думайте, що втікають багаті, буржуї. Ні, втікають селяни зпід солом'яної стріхи, покидають усе, що мали, щоб врятуватись з рук московсько-большевицької влади. Та влада понаклала на селян великі податки, так, що люди не можуть їх заплатити. Від вівці податок 70 дека вовни на рік, від курки 60 яєць на рік, від коня 80 рублів, і так в безконечність. Селянин ввечер лягає спати, але не знає, чи переночує в дома, бо часто так буває, що вночі приїдуть автом агенти НКВД /це так називається теперішня черезвичайка/ і заберуть чоловіка та відвезуть кудись, що опісля ніхто не може довідатись, що з ним сталося. Нарід ходить перестрашений і чекає на якесь спасіння Боже. Не можна описати того цілого "раю", а може й Ви не повірите в те все, бо в Америці також є большевицькі газети, радія і большевицькі агенти, які захвалюють червоний рай-комуну. Шлюньте такому в очи, бо те, що запровадили большевики, це таке пекло, якого ще світ не бачив"...

Оба листи говорять самі за себе.

УКРАЇНЦІ В ГЕН. ГУБЕРНІЇ.

Архимандрит Палладій - єпископом краківським і лемківським.

В православному соборі у Варшаві на Празі відбулася вчорашня хіротонія архимандр. Палладія на єпископа краківсько-лемківської єпархії. Акту висвячення доконав митроп. Денис з архиеп. Іларіоном та єп. Тимотеєм. Кілька днів пізніше митроп. Денис підніс нововисвяченого Владика до ступня архієпископа.

Пам'яті Ольги Басараб.

В річницю героїської смерті сл. п. Ольги Басараб відправлено в Кракові заупокійну панахиду, після якої, заходом Секції кол. політичних в'язнів при Укр. Допомог. Комітеті, відбулися святочні сходи, присвячені пам'яті Героїки. Побіч деламаций увійшли в програму сходи спомини, виголошені Миколою Бідуном, про перші роковини смерті Ольги Басараб у Бригідках в 1925 р., що їх відсвяткували вперше українські в'язні з каназу тодішнього в'язня, Полк. Андрія Мельника. Теж інші осередки Ген. Губернії відсвяткували роковини смерті Революціонерки.

Святкування роковин 22. січня й Крут.

По всіх майже селах і містах Ген. Губернії відбулися панахиди й свята в честь Січневих Роковин. УОТ, Курені Молоді або другі організації влаштували академії, походи, святочні сходи. В Ярославі виголосив на академії реферат відомий поет О. Ольжич.

Організаційне життя.

Окружний Союз Укр. Кооператив у Томашеві, заснований при кінці 1939 р., об'єднує тепер 38 кооператив. Недавно Союз зорганізував кооперативно-освітній курс для кооперат. діячів своєї округи.

Секція Правників при УЦК в Кракові почне небаром видавати кварталний правничо-економічний журнал.

В Білій Підляській діють крім Укр. Допом. Комітету ще такі організації: Укр. Освітнє Т-во, Союз Кооператив, Курень Молоді ім. Б. Хмельницького, український консум "Підляшанці", книгарня, хор. При УОТ діє Ліона Секція, при Курені Молоді театральний гурток та бібліотека.

ДОПОМОГА УКР.СТУДІЮЮЧІЙ МОЛОДІ В НІМЕЧЧИНІ.

В Кракові існує інституція Допомоговий Фонд Укр. Студента, на якій чолі стоїть о др. Гриньох. Подібні інституції існують теж у Берліні та Празі, й усі вони разом при співпраці з Центр. Союзом Укр. Студентства організують між українським громадянством збірку фондів на фахові студії для української доростаючої інтелігенції на терені Велико-Німеччини. Досі користає зо стипендій ДоФУС-а 50 українських студентів /13 в Берліні, 15 у Відні, 9 у Празі, 4 у Данцігу, 4 у Граці й 4 у Дармштадті/. Чільну роль в цій акції відіграє др Панченко-Юревич, голова берлінського ДоФУС-а.

Академія в честь Полк. А. Мельника в Берліні.

В доповненні звіту про Академію в честь Полковника Андрія Мельника подаємо за "Українським Вістником", що брало в ній участь понад 1100 осіб. Після відчиту Євгена Маланюка й декламаций, солоспівів і хорових виступів, пише "УВістник", приявні відспівали "Не пора". "Відтак падають спонтанні оклики на честь Вождя Полк. Андрія Мельника, які стихійно підхоплює ціла зала і перетворює на величаву маніфестацію, що стала виявом вірності й безмежної відданості Вождеві! Підбадьорені на ду сі та рішені до останнього боротися в рядах тих, які ступають під його проводом, за нашу національну єдність і спаяність, розходились присутні домі".